

VÕRU MUUSIKAKOOL SÜVAÕPPE KLAVERI ÕPPEKAVA

1. EESMÄRGID

Klassikalise muusika süvaõppe õppekava rakendamine annab lastele ja noortele võimaluse õppida süvendatult tundma muusikat – omandada muusikalist kirjaoskust, õppida eri ajastutel loodud muusikat mõistma ning seda vastavalt interpreteerima. Pillimängu õppimine avab parimad võimalused, et tungida muusika peenematesse nüanssidesse, arendades õppureid isikliku kogemuse põhjal nii füüsiliselt kui ka vaimselt. Antud õppekava annab teadmised ja oskused soovi korral jätkata muusikahariduse omandamist kesk- ja/või kõrgemal tasemel. Muusikaainete õppes on õppeained omavahel tihedalt seotud ja õpilase areng sõltuvuses tehniliste ja vaimsete omaduste arendamise ajastamisest. Õpetajate ülesandeks on leida ja välja kujundada professionaalseks õppeks võimelised õpilased ja õppekava tervikliku täitmise korral suunata nad sobivale erialale.

Klassikalise muusika süvaõppes toimub:

- loomevõimete kavakindel arendamine;
- loominguprotsessi seaduspärasuste ja etappide tundmaõppimine;
- muusikateoste interpretatsioonivõimalustega tutvumine;
- aktiivse ja püsiva suhte loomine muusikakultuuriga;
- tehniliste oskuste arendamine;
- professionaalse muusikahariduse omandamiseks ettevalmistamine.

Nominaalne õpiaeg kestab 7 aastat. Õppeaastas on 35 õppenädalat.

2. ÕPPEAINETE LOETELU JA TUNNIJAOTUSKAVA

õppeained	noorem aste				vanem aste		
	I tase		II tase		III tase		
	1. aasta	2. aasta	1. aasta	2. aasta	1. aasta	2. aasta	3. aasta
klaver	2	2	2	2	2	2	2
solfedžo	2	2	2	2	2	2	2
muusikalugu				1	1	1	1
koosmusitseerimine*			1	1	1	1	1
Lisapill*				0,5	0,5	0,5	0,5

* valikaine

3. AINEKAVAD

3.1. Õppeaine nimetus: KLAVER

Maht tundides: 2 individuaaltundi nädalas, 70 tundi õppeaastas

Õpetuse eesmärgid:

- muusikalise üldhariduse andmine
- õpilaste loominguliste võimete avastamine ja nende kavakindel arendamine
- orienteerumine muusikamaailma eri stiilides
- aktiivse kontserdikülastaja ja muusikakuulaja ettevalmistamine
- lapse, kui isiksuse väärtushinnangute suunamine, et osaleda erinevate isetegevusringide töös
- võimekamate õpilaste ettevalmistamine edasiõppimiseks

Õppeaine programm

I tase 2 aastat

1. Mängutehnilised oskused 1. aastal
Duurid C, G, D, A, E, H, F ja mollid a, e, d, g, c mängida 2 oktavit.
Taseme näited:
C. Czerny – H. Germer Etüüdid I osa (valikuliselt)
L. Schytte - Op. 108 – 25 väikest etüüdi
R. Päts – L. Kõlar -Etüüdid – harjutused (valikuliselt)
Mängutehnilised oskused 2. aastal
Duurid C, G, D, A, E, H, F ja mollid a,e,d,g,c mängida 2-4 oktavit koos kätega.
Akordid , arpedžod ja kromaatileine helireedel.
Taseme näited:
C. Czerny – H. Germer. Etüüdid I osa (valikuliselt)
H. Bertini - Op. 100 – 25 etüüdi
H. Lemoine - Op. 37 Laste etüüdid
2. Muusikalised oskused
Oskab ennast väljendada, noodist lugeda, ansamblis mängida, esitada erineva karakteriga palu.
Taseme näited:
.P. Tšaikovski - Laste album op.36 – Vana prantsuse laul, Nuku haigus.
R. Schumann - Noorte album op. 68 – Marss, Meloodia.
E. Tamberg - „Kõik tantsivad”– Tibutants, Kuketants, Karutants.
Saab algteadmised polüfoonilisest muusikast ja selle esitamisest. Näit. polüfoonilise faktuuri ja elementidega tantsud – gavotid, menuetid, bourreed, kontratantsud. Tutvub ja mängib lihtsamaid suurvorme.
3. Mõisted
Dünaamikamärgid: p, f, mf, mp, crescendo, diminuendo
Tempo terminid: andante, moderato, allegro
Alteratsioonimärgid: diees, bemoll, bekarr
Viulivõti, bassivõti, oktav, helistik, duur, moll, eeltakt, eellöök.
Mänguvõtted: legato, staccato, portato
4. Lisategevused
H. Elleri nim. Tartu Muusikakool korraldab igal aastal klaveriõpilaste suvekooli, millest on Võru Muusikakooli õpilastel võimalik osa võtta.
Igal õppeaastal toimub õpilastele teatri – või kontserdikülastus
5. Esinemiste kord

õpilane peab esinema 2 – 3 korda õppeaasta jooksul. Edukamatel õpilastel on võimalik esineda kooli poolt korraldatud avalikel kontsertidel kultuurimajas ja üldhariduskoolides.

6. Nõuded taseme lõpul

I taseme lõpus toimub tasemekontsert, kus õpilane peab esitama 2 – 3 erineva karakteriga pala (sh. võib olla ka etüüd).

Taseme näited:

C. Czerny – H. Germer Etüüd nr. 15 (I osast)

R. Kangro - Kurb printsess

R. Schumann - Marss

II tase 2 aastat

1. Mängutehnilised oskused 1. aastal

Duurid C, G, D, A, E, F, B, Es ja mollid a, e, h, d, g, c 4 oktavit koos kätega ja lahku.

Akordid, arpedžod ja kromaatileine heliredel.

Lihtkadentsid.

I. Berkovitš - Väikesed etüüdid

J. B. Duvernoy - op. 176 etüüdid

L. Schytte - op. 68 – 25 etüüdi

Mängutehnilised oskused 2. aastal

Duurid C, G, D, A, E, H, F, B, Es, ja mollid a, e, h, d, g, c, 4 oktavit ja lahku.

Akordid, arpedžod, D7 ,kromaatileine heliredel.

Lihtkadentsid.

C. Czerny – H. Germer. Etüüdid I-II osa

S. Heller - Valitud etüüdid

2. Muusikalised oskused

Oskab ennast väljendada, lugeda noodist, mängida erineva karakteriga palu, suudab mängida polüfooniat ja suurvormi. Õpib saatma lastelaule akordimärkidega.

Näit. E. Melartini - Hommik

J. S. Bach - A. M. Bachi noodivihik

M. Clementi - Sonatiin op. 36 nr. 3 I osa

3. Mõisted

Tempoterminid: andantino, allegretto, vivace, piu mosso, poco a poco ,fermaat, ritenuto

Muusikapala esitust iseloomustavad terminid: dolce, risoluto, marcato, con spirito,giocoso

Kõik intervallid, sekstakord, kvartsekstakord

Dünaamikamärgid: ff, pp, sf

Eksprompt, gavott, arietta, menuett, polonees, imitatsioon, polüfoonia, kaanon, kadents,

4. Lisategevused

H. Elleri nim. Tartu Muusikakool korraldab igal aastal klaveriõpilaste suvekooli, millest on Võru Muusikakooli õpilastel võimalik osa võtta.

Igal õppeaastal toimub õpilastele teatri – või kontserdikülastus

5. Esinemiste kord

II taseme õpilane peab esinema 2-3 korda aastas. II taseme 1. aasta lõpus on üleminekukontsert, 2. aasta lõpus on üleminekuksam. Mõlemad sooritused on hindelised.

6. Nõuded taseme lõpul

3. klassi õpilane peaks õppeaasta lõpul esitama 2-3 teost: polüfoonia või suurvormi ja etüüdi või pala. 4. klassi õpilasel tuleb üleminekuksamil esitada 4 teost: polüfoonia, suurvorm, etüüd ja pala.

Näit. J. S. Bach - Väike prelüüd F – duur

M. Clementi - Sonatiin op. 36 nr. 3 I osa
C. Czerny – H. Germer - Etüüd nr. 50
A. Pärt - Pardipoegade tants

III tase 3 aastat

1. Mängutehnilised oskused 1. aastal

Duurid C, G, D, A, E, H, F, B, Es, As, Des ja mollid a, e, h, fis, cis, gis, d, g, c, f
Akordid, arpedžod, D7, VII7 ja kromaatileine helireedel.
Liitkadentsi I kuju.

H. Berens - 32 valitud etüüdi op. 61 ja 88

C. Czerny – H. Germer - Etüüdid II osa

L. Schytte - op. 68 25 etüüdi

Mängutehnilised oskused 2. aastal

Kõik helistikud otse ja keskelt lahku.

Akordid, arpedžod, D7, VII7 ja kromaatileine helireedel.

Liitkadentsi II kuju.

H. Berens - 32 valitud etüüdi op. 61 ja 88

A. Bertini - 28 valitud etüüdi op. 29

A. Löschhorn - op. 66 etüüdid; op. 136 etüüdid

Mängutehnilised oskused 3. aastal

Kõik helistikud otse ja keskelt lahku.

Akordid, arpedžod, D7, VII7 ja kromaatileine helireedel.

Liitkadentsi II kuju.

C. Czerny - op. 299 etüüdid

J. F. Burgmüller - op. 109 etüüdid

2. Muusikalised oskused

Oskab ennast väljendada, lugeda noodist, mängida ansamblis, suudab mängida polüfooniat ja suurvormi, oskab tähtnimetuste järgi klaverisaadet kujundada, oskab mängida džäss- ja popmuusikat.

Näit. J. S. Bach - Väikesed prelüüdid ja fuugad, J. S. Bach - 2 – häälsed inventsioonid,

J. S. Bach - 3 – häälsed inventsioonid, F. Kuhlau - Sonatiin op. 59 nr. 1 A – duur,

R. Tobias - 10 klaveripala lastele, R. Rannap - Lahe lugu, Viimane auruvedur,

B. Kõrver - Klaveripalad, L. Auster - Tütarlaps Gea

M. Dvorak - Džassetüüdid, D. Agay - Folk Blues. Evry Night.

3. Mõisted

Tempoterminid: largo, adagio, accelerando, presto, prestissimo, molto, allegro molto.

Muusikapala esitust iseloomustavad terminid: ad libitum, agitato, con anima, rubato.

Sonaadivormi osad – ekspositsioon, töötlus, repriis, kooda.

Polüfoonilisest muusikast – inventsioon, sinfonia, prelüüd, fuuga.

4. Lisategevused

H. Elleri nim. Tartu Muusikakool korraldab igal aastal klaveriõpilaste suvekooli, millest on Võru Muusikakooli õpilastel võimalik osa võtta. Igal õppeaastal toimub õpilastele teatri – või kontserdikülastus

5. Esinemiste kord

III taseme 1. ja 2. aasta õpilane peab esinema 2-3 korda aastas. Õppeaasta lõpus on üleminekukontserdid. 3. aasta lõpus on lõpueksam. Üleminekukontserdid ja lõpueksam on hindelised.

6. Nõuded taseme lõpul

1. aasta õpilased mängivad üleminekukontserdil etüüdi või pala ja suurvormi.

Näit. A. Marguste - Suutäis pähklišokolaadi

H. Lemoine - Etüüd.op. 37 nr. 20

A. Diabelli - Sonatiin op. 151 nr. 4 G – duur I osa

2. aasta õpilased mängivad üleminekukontserdil polüfoonina, suurvormi, etüüdi ja pala.

Näit. J. S. Bach - 2 – hääline inventsioon nr. 3 D – duur

F. Kuhlau - Sonatiin op. 59 nr. 1 A - duur

C. Czerny – H. Germer. Etüüd nr. 18 (II osa)

F. Mendelssohn - Sõnadeta laul nr. 4 A – duur

3. aasta ehk III taseme lõpueksamil mängib õpilane 4 teost: polüfoonina, suurvormi ja kaks erineva karakteriga pala (nendest üks Eesti helilooja teos). Lõpueksami kavas võib olla ka džässmuusikapala. Etüüd tuleb õpilasel esitada I poolaasta talvel.

Tasemenäited lõpueksami kava kohta:

J. S. Bach - 3 – hääline inventsioon nr. 6 E - duur

W. A. Mozart - Sonaat G – duur I osa

E. Grieg - Nokturn op. 54

B. Kõrver - Kaara Simm

Õppematerjalid

Kooli noodikogu sisaldab küllaldaselt määral vajalikku õppematerjali. Algõpetuse kogu mikkudest on olemas Aaron, M. Pianokoulu, Artobolevskaja, A. Esimene kohtumine muusikaga, Nikolajev, A. Klaverikool, Emonts, F. Euroopa klaverikool, Kõlar, L. Algu, Lehtelä, Saari, Sarmanto. Soome klaverikool, Thompson, J. Piano course. Olemas on etüüdide kogumikud eespool nimetatud autorite etüüdidega, Anna Magdaleena Bachi noodivihik, J. S. Bachi Väikesed prelüüdid ja fuugad, 2 – häälsed inventsioonid, 3 – häälsed inventsioonid, L. van Beethoveni Kerged sonatiinid, M. Clementi Sonatiinid, D. Cimarosa Sonaadid, F. Kuhlau Sonatiinid, W. A. Mozart Sonaadid. P. Tšaikovski Laste album, R. Schumanni Noorte album, S. Prokofjevi Laste muusika, kogumikud Eesti heliloojate klaveripaladega. Noodikogus on kogumikud, mis on koostatud õppeaastate kaupa ja sisaldavad kõiki eelpool nimetatud nelja olulist valdkonda, on ühe helilooja kogumikke ja klasside kaupa ühe valdkonna kogumikke.

CD plaatidest on olemas: Eesti heliloojate klaveripalu lastele ja noortele, R. Schumanni Noorte album, Beethoveni Sonaadid, J. S Bachi 2 – ja 3 – häälsed inventsioonid.

3.4. Õppeaine nimetus: KOOSMUSITSEERIMINE

Maht tundides: II tase ja III tase – 1 rühmatund nädalas.

Õpetuse eesmärgid:

Ansambelmäng on koosmusitseerimise vorm, mida saab harrastada igal tasemel õppur. See on võimalus elavaks musitseerimiseks juba algõpetuse esimestest tundidest alates. Vastavaid palasid leidub algõpetuse kogumikes.

Koosmusitseerimine annab oskuse kuulata kaasmängijat ja kogu gruppi tervikuna, oskuse sinna maitsekalt „sulanduda“, arendada rütmitunnet, oskust pause lugeda, jälgida ansambli eesmängijat. Ansambelis mängitav repertuaar peab olema jõukohane ja soodustama õpilase edasist arengut.

Harjutus või pala peab õnnestuma esimesel katsel, kahjulik on nn. proovimise harjumus.

Ansambli kõlakvaliteet, mängukultuur ja repertuaari omandamise kiirus sõltuvad iga pillimängija muusikalisest haritusest ning kogemustest oma oskusi praktikas rakendada.

Koosmusitseerimise arendamisega saame kinnistada õpilase muusikalist kirjaoskust.

Ansamblimäng jätkub kogu õppeaja vältel ja mängijateks on õpilased omavahel.

Nooremale astmele jõukohased ansamblipalade kogumikud:

1. Maikapar, S. Pervõje šagi.
2. Drobiazgi na cztery rece (Bits and pieces for piano duet) / Editor S. Raube.
3. Garscia, J. Graj ze mna na cztery rece (Let's play a piano duet) op. 37.
4. Filc, J. Dwa kotki.
5. Negykezes zongoramuzsika kezdök szarama (Vierhändige Klaviermusik für Anfänger). Budapest.
6. Fritz Emonts europäische Klavierschule. Band I.
7. Gretšaninov, A. Na zeljonom lugu. Op. 99.

Erineva raskusastmega repertuaari on järgmistes kogumikes:

1. Emonts, F. Wir spielen vierhändig.
2. Emonts, F. Fröhliche Tänze nach alten weisen.
3. Heumann, H. G. Grazy Rock.
4. Heumann, H. G. Happy Rag.
5. Heumann, H. G. Easy Pop for Two.
6. Muzsikaljunk együtt.
7. Na cztery rece.
8. Utwory klasyczne. Polskie Wydawnictwo Muzyczne.
9. Wybor drobnych utworow na fortepiano na 4 rece / Red. A. Rieger.
10. Na cztery rece (wybor utworow na fortepiano) / Red. E. Altberg, Z. Romaszkowa.
11. Brat I sestra.
12. Repertuar fortepiannogo ansamblija.
13. Hrestomatija fortepiannogo ansamblija.
14. Igrajem vdvojom / Koost. A. Berzenkov.
15. Gavrilin, V. Pjesõ dlja fortepiano v 4 ruki.
16. Rahmaninov, S. 2 pala 2 klaverile 6 kaele.
17. Prokofjev, S. Rong : 2 klaverile 8 kaele.
18. Hatšaturjan, A. Tants mõõkadega balletist Gajane : 2 klaverile 8 kaele.

Loovat suhtumist muusikasse ja muusikalise väljenduse julgust soodustavad kuulmise järgi mängimine, transponeerimine, improviseerimine ja klaverisaate kujundamine. See töö hästi läbimõelduna ja süstemaatiliselt läbiviiduna ergutab õpilasi musitseerimisele.

Nooremastmes on soovitatav omandada järgmised klaverisaate kujundamise oskused:

- meloodia saatmine T ja D funktsioonidel põhineva üksiku bassiga;
- meloodia saatmine kvinti burdooniga, nn. torupillisaade;
- eelmise värvikam variant on kvindi vaheldumine sekstiga.

Nendest lähtudes ka nn. western bass;

- kvindi ja seksti positsioonidelt ka akordid - T kk, S64 ja D65 (mittetäielikuna);
- meloodia saatmine liikuva kvindiga.

Õpilane võiks omandada ka mõningaid lineaarse saatehääle võtteid:

- vasaku käe liikumise kujundamine meloodiaga sobivatest üksikutest helidest;
- pentakordi või heliredeli harjutused vastassuunalises liikumises ja kaanonina;
- alumise hääle liikumine meloodiaga sekstis, deetsimis.

II taseme võiks õpilane omandada kadentsi harmoonial põhineva saate improviseerimisega:

- saatmine põhikolmkõladega. Erilist tähelepanu pöörata iga funktsiooni spetsiifilisele kõlale. Eraldada neid ka kuulmise järgi;
- moodustada ja varieerida kadentsidel põhinevaid väikesi struktuure. Mängida neid bass vasakus, akord paremas käes (nt. valsi saade, polka saade);
- lineaarse saadena mängida bassis diatoonilisi või kromaatilisi meloodiaga sobivaid käike.

III tasemes on soovitatav asuda mitmehäälse faktuuri väljatöötamisele paremas käes:

- klaverisaate kujundamine tähtnimetuste järgi.
- Kolmkõladele lisanduvad järk-järgult sekstiga akordid ja septakordid;
- sissejuhatuste, vahe- ja järelmängude loomine.

Loomingulist initsiatiivi ergutab improviseerimine kahel klaveril:

- "küsimus-vastus" vormis;
- ühel klaveril kindel harmooniline struktuur või teatud faktuurne foon (nt. arpedžod, ostinato jms.), selle taustal teisel klaveril improviseeritud soolo.

III taseme 3. aasta lisab vabale saate kujundamisele töö saateklassis instrumentaal- või vokaalsolistiga. Seoses sellega tekib uus probleem: õpilane peab endale teadvustama, et tema esitada on vaid osa muusikalisest tervikust. Ta peab jälgima ja tunnetama ka solisti partiid. Saatepraktikal on ka teine missioon - õpilane tutvub lähemalt teiste instrumentide ja vokaalmuusika problemaatikaga.

Repertuaar valida võimalikult mitmekülgne (erinevad instrumendid, heliteoste karakterid, stiilid jne.).

Töö tulemuslikkuse nimel korraldada saateklassis kontrolltunde ja kontserte.

Abistav materjal:

1. Kõlar, L. Improvisatsiooniharjutused.
2. Kõlar, L. Muusikalised mängud.
3. Gross, K., Järg, K. Mänguvihik klaverile.
4. Bethmann, S. Früh übt sich : Ganz leichte Lieder und Tänze für Klavier.
5. Emonts, F. Europäische Klavierschule. Band II, III.
6. Söderqvist-Spering, C. Pianogehör. I, II, III.
7. Pieper, M. Swing und Beat * schwarz auf weiss.
8. Balassa-Lelkes-Vecsey. Jazz-zongora iskola.